

PALYATİF BAKIMDA FİZYOTERAPİ VE REHABİLİTASYON

Editörler

Prof. Dr. Didem KARADİBAK
Prof. Dr. Sema SAVCI

Hipokrat
Yayıncılık

© 2023 PALYATİF BAKIMDA FİZYOTERAPİ VE REHABİLİTASYON

ISBN: 978-625-7399-93-7

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bölümler içinde kullanılan resim ve bilgilerin sorumluluğu o bölümün yazar(lar)ına aittir.

Editörler

Prof. Dr. Didem KARADİBAK

Prof. Dr. Sema SAVCI

Yayıncı

Hipokrat Yayınevi

Kapak Tasarım

Mert Tezkurtaran

Grafik-Tasarım

Hipokrat Grafik Tasarım

Baskı - Cilt

Ankara Özgür Matbaacılık Basım Yayın Dağ. San. Tic. A.Ş.

1250 Cadde No: 25 Ostim OSB Yenimahalle / Ankara

Hipokrat
Yayıncılık

Süleyman Sırrı Cad. No:16/2 Sıhhiye
Tel: (0312) 433 03 05 - 15 ANKARA
www.hipokratkitabevi.com

*Yaşantımın her anına kattıkları büyük değerler için;
Çok Değerli Annem ve Babam Merhum Sevil-M. Tevfik Seyhan'ın
Aziz Anılarına*

Sema SAVCI

*Desteklerini her zaman yanımda hissettiđim
canım annem ve babam Gülsen-Celal Yüzbaşıoğlu'na.....*

Didem KARADİBAK

Önsöz

Ülkemizde ve dünyada kür sağlanamayan kronik hastalıkların tanısının artması ve aynı zamanda dünya nüfusunun yaşlanması ile palyatif bakım uygulamalarına önemli bir ihtiyaç oluşmuştur. Palyatif bakım ile bireylerin bir hastalık tanısı almalarıyla, hasta ve hasta yakınlarının yaşamının sonuna kadar, yaşamının sonlanması sonrasında da hasta yakınlarının fiziksel, psikososyal ve manevi açıdan destek bakımlarının sağlanması, gerekli danışmanlıkların verilmesi ve yaşam kalitesinin koşullar dahilinde en üst düzeye çıkarılması amaçlanmaktadır.

Palyatif bakım hastalarında ileri düzeyde fonksiyonel kayıplar ve yeti yitimleri yaşam kalitesinin düşmesine, bakıcı gereksinimlerinin artmasına ve sağlık hizmeti kaynaklarının kullanımı ihtiyacının artmasına yol açmaktadır. Yaşamı tehdit eden hastalıklarda görülen semptomlar, tedavilerden kaynaklanan komplikasyonlar, yetersiz beslenme, nörolojik ve kas-iskelet sistemi sorunları ve eşlik eden komorbiditeler multidisipliner palyatif rehabilitasyon kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Palyatif bakımda rehabilitasyon; hayatı tehdit eden, küratif şansı olmayan hastalıklarla yaşayan kişilerin yaşam beklentisi ne olursa olsun, başkalarına minimum bağımlılıkla mümkün olduğunca aktif ve üretken olmalarını sağlayarak yaşam kalitelerini iyileştirmeyi amaçlar. Palyatif rehabilitasyon; çok disiplinli sağlık profesyonelleri ile birlikte hastalar, hasta yakınları ve bakıcılarla işbirliği sağlanarak tam bir ekip çalışmasıyla gerçekleşmektedir. Fizyoterapistler; hem rehabilitasyon hem de palyatif bakım konusunda eğitim almaları, bütüncül değerlendirme ve kişiselleştirilmiş rehabilitasyon müdahaleleri sağlamaları, prognozdan bağımsız olarak hastaların bağımsızlığını ve özerkliğini savunmaları nedeni ile disiplinler arası palyatif bakım ekibinin çekirdek üyeleri olarak palyatif rehabilitasyona önemli katkılar sağlarlar.

Palyatif Bakımda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon temel konularını içeren kitabımız bu alanda ülkemizde ilk olma özelliğine sahiptir. Bu kapsamda kitap içeriğinde; palyatif bakımın tanımı, ilkeleri uygulama modelleri, palyatif bakımda rehabilitasyon ve fizyoterapi rehabilitasyonunun tanımı, önemi, klinik karar verme süreci, palyatif bakımda iletişimin önemi ve bariyerler, palyatif bakımda fizyoterapi rehabilitasyon gerektiren semptom yönetimi, farklı hastalıklarda fizyoterapi ve rehabilitasyon yak-

laşımaları, geriatrik ve pediatrik palyatif bakım hastalarında fizyoterapi, tamamlayıcı terapiler, palyatif bakımda teknolojik ve inovatif yaklaşımlar ve palyatif bakımda fizyoterapi ve rehabilitasyon uygulamalarında etik yaklaşımların aktarılması amaçlanmıştır. Kitabımızın kronik hastalıkların ve yaşlı nüfusun arttığı ve son üç yıldır yaşadığımız Covid- pandemisi nedeni ile içerisinde yaşadığımız palyatif bakım çağında, palyatif bakımda fizyoterapi ve rehabilitasyon ile ilgilenen sağlık profesyonelleri, fizyoterapistler ve lisans ve lisansüstü düzeydeki öğrencilerimiz için güncel bilgilerin aktarılmasında yararlı bir kaynak olması hedeflenmiştir. Bu süreçte palyatif bakımda fizyoterapi rehabilitasyon konusunda, Türkiye'nin farklı şehirlerinde yer alan üniversitelerde eğitim ve öğretim veren alanında çok değerli, güncel bilgi ve klinik deneyimleri ile bize katkı sunan tüm değerli yazarlarımıza en içten teşekkürlerimizi sunarız.

Kitabımızın basımı ve dağıtımını üstlenerek sizlere sunulmasını sağlayan Hipokrat Kitabevi sahibi Sayın Ali Çelik'e ve dizgi aşamasında büyük emekleri olan gösterdikleri düzenli ve titiz çalışmalarından dolayı Sayın Hüseyin Çağlıkasap'a ve Kitabevi'nin tüm çalışanlarına şükranlarımızı sunuyoruz.

Çok kısa bir süre içerisinde kitap kapak tasarımını gerçekleştiren, Grafik Tasarımcı Mert Tezkurtaran'a hızlı ve özverili çalışmalarından dolayı sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

Akademik yaşamımız boyunca hep yanımızda olan eşlerimiz H. Kaan Karadibak, Ş. Önder Savcı, çok değerli ailelerimize ve tabii ki oğullarımız Ege Karadibak, T. Berkay Savcı ve palyatif bakımda karşılaştığımız yaşamlarına küçük dokunuşlarla anlam kattığımız hasta ve ailelerine sonsuz teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Palyatif Bakımda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon konusunda büyük bir onur ve gururla yayınladığımız kitabımızın, yaşamlarının son dönemindeki hastalara hizmet veren sağlık profesyonelleri, fizyoterapistler ve fizyoterapi öğrencileri için yararlı, yön gösterici ve temel bir referans kitabı olmasını diliyoruz.

Prof. Dr. Didem Karadibak

Prof. Dr. Sema SAVCI

Katkıda Bulunanlar

vii

Editörler

Didem KARADİBAK, Prof. Dr.

Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi
Kardiyopulmoner Fizyoterapi AD, İzmir

Sema SAVCI, Prof. Dr.

Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi
Kardiyopulmoner Fizyoterapi AD, İzmir

Yazarlar

Aydan Aslı AKSEL, Uzm. Fzt.

Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi
Kalp ve Solunum Fizyoterapisi ve Rehabilitasyon AD, Ankara

Aylin TANRIVERDİ, Uzm. Fzt.

Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, İzmir

Ayşe ABİT KOCAMAN, Dr. Öğr. Üyesi

Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Kırıkkale

Ayşe KAYALI VATANSEVER, Uzm. Fzt.

Bayraklı İlçe Sağlık Müdürlüğü, İzmir

Ayşe ÖZDEN, Dr. Öğr. Üyesi

İzmir Tınaztepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir

Betül TAŞPINAR, Doç. Dr.

İzmir Demokrasi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir

Buse ÖZCAN KAHRAMAN, Doç. Dr.

Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi
Kardiyopulmoner Fizyoterapi AD, İzmir

Devrim TARAKCI, Doç. Dr.

İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü, İstanbul

Didem KARADİBAK, Prof. Dr.

Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi
Kardiyopulmoner Fizyoterapi AD, İzmir

Gülbin ERGİN, Doç. Dr.

İzmir Bakırçay Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir

Gülşah ÖZSOY, Dr. Öğr. Üyesi

Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Konya

Ebru ÇALIK KÜTÜKCÜ, Doç. Dr.

Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi
Kalp ve Solunum Fizyoterapisi ve Rehabilitasyon AD, Ankara

Ela TARAKCI, Prof. Dr.

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul

Ertan ŞAHİNOĞLU, Dr. Fzt.

Mavi Fizyoterapi Kliniği

Harun TAŞKIN, Dr. Öğr. Üyesi

Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Afyonkarahisar

Hülya ARIKAN, Prof. Dr.

Atılım Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara

Hülya TUNA, Öğr. Gör. Dr. Fzt.

Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Geriatrik Fizyoterapi AD, İzmir

İlke KESER, Prof. Dr.

Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara

İlknur NAZ GÜRŞAN, Doç. Dr.

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir

İsmail ÖZSOY, Dr. Öğr. Üyesi

Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Konya

Kadirhan ÖZDEMİR, Dr. Öğr. Üyesi

İzmir Bakırçay Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Geriatrik Fizyoterapi AD, İzmir

Karya POLAT, Uzm. Fzt.

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir

Melda SAĞLAM, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi
Kalp ve Solunum Fizyoterapisi ve Rehabilitasyon AD, Ankara

Meral BOŞNAK GÜÇLÜ, Prof. Dr.

Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü,
Kardiyopulmoner Fizyoterapi ve Rehabilitasyon AD, Ankara

Meriç YILDIRIM, Doç. Dr.

Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi
Kardiyopulmoner Fizyoterapi AD, İzmir

Merve KESKİNKILIÇ, Uzm. Dr.

Dokuz Eylül Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD, Tıbbi Onkoloji BD, İzmir

Naciye VARDAR YAĞLI, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi
Kalp ve Solunum Fizyoterapisi ve Rehabilitasyon AD, Ankara

Neslihan DURUTÜRK, Prof. Dr.

Başkent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara

Nilüfer ÇETİŞLİ KORKMAZ, Prof. Dr.

Pamukkale Üniversitesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Denizli

Nuray KIRDI, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi - Emekli Öğretim Üyesi

Nursen İLÇİN, Doç. Dr.

Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Geriatrik Fizyoterapi AD, İzmir

Orçin TELLİ ATALAY, Doç. Dr.

Pamukkale Üniversitesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Denizli

Özge ÇELİKER TOSUN, Doç. Dr.

Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Geriatrik Fizyoterapi AD, İzmir

Özgün ELMAS, Uzm. Fzt.

Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Ankara

Sema SAVCI, Prof. Dr.

Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi
Kardiyopulmoner Fizyoterapi AD, İzmir

Serap ACAR, Doç. Dr.

Dokuz Eylül Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi
Kardiyopulmoner Fizyoterapi AD, İzmir

Sevtap GÜNAY UÇURUM, Doç. Dr.

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir

Simay AKDEMİR, Uzm. Fzt.

İstanbul Kent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon İngilizce Bölümü, İstanbul

Tuğba YAVUZŞEN, Prof. Dr.

Dokuz Eylül Üniversitesi, Onkoloji Enstitüsü, Tıbbi Onkoloji BD, İzmir

Turhan KAHRAMAN, Doç. Dr.

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir

Ulaş AR, Uzm. Fzt.

Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Kalp ve Solunum Fizyoterapisi ve Rehabilitasyon AD, Ankara

Yusuf EMÜK, Dr. Fzt.

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir

Zeliha BAŞKURT, Prof. Dr.

Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Isparta

İçindekiler

xi

Bölüm 1

Palyatif Bakım Tanımı ve Önemi

MERVE KESKİNKILIÇ • TUĞBA YAVUZŞEN

Giriş.....	1
Palyatif Bakım Tanımı.....	2
Palyatif Bakımın Tarihçesi	3
Palyatif Bakım Yapılanması ve Modelleri.....	5
Palyatif Bakımın Amacı	7
Palyatif Bakımın Önemi.....	8
Sonuç.....	9

Bölüm 2

Palyatif Bakımda Fizyoterapi ve Rehabilitasyonun Rolü

AYLİN TANRIVERDİ • SERAP ACAR • SEMA SAVCI

Giriş.....	11
Palyatif Bakımda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	11
Palyatif Rehabilitasyonun Tanımı	12
Palyatif Bakımda Fizyoterapi ve Rehabilitasyonun Önemi.....	13
Palyatif Bakımda Fizyoterapi ve Rehabilitasyonun Temel Bileşenleri	15
Palyatif Bakımda Fizyoterapi ve Rehabilitasyonun Amaçları	15
Palyatif Bakımda Fizyoterapistin Rolü ve Katkıları.....	16
Palyatif Rehabilitasyonda Fizyoterapistler İçin Klinik Karar Verme	19
Palyatif Rehabilitasyonda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Yaklaşımları	21
Sonuç.....	23

Bölüm 3

Palyatif Bakımda Fizyoterapi ve Rehabilitasyonda İletişim

ORÇİN TELLİ ATALAY • HARUN TAŞKIN

Giriş.....	27
Palyatif Bakımda İletişimin Önemi	28
Palyatif Bakımda İletişim Zorlukları	29

Palyatif Bakımda İletişim Özellikleri.....	32
Palyatif Bakımda İletişim Türleri	36
Palyatif Bakımda Fizyoterapist Hasta İletişimi.....	37
Sonuç	40

Bölüm 4

Palyatif Bakımda Bariyerler

ZELİHA BAŞKURT

Giriş.....	43
Palyatif Bakım Sürecine Geçişte Karşılaşılan Bariyerler	44
Palyatif Bakım Uygulamaları Sırasında Karşılaşılan Bariyerler	46
Palyatif Bakımda Rehabilitasyon Uygulamalarına Bariyerler.....	48
Palyatif Bakım Araştırmalarında Karşılaşılan Bariyerler	50
Palyatif Bakımda Bariyerlerin Aşılması	51
Sonuç	52

Bölüm 5

Ağrı Yönetimi

İLKE KESER • NİLÜFER ÇETİŞLİ-KORKMAZ

Giriş.....	55
Ağrı Mekanizması	55
Palyatif Bakımda Ağrı Değerlendirmesi.....	57
Sonuç	74

Bölüm 6

Yorgunluk Yönetimi

GÜLBİN ERGİN • KADIRHAN ÖZDEMİR

Giriş.....	79
Yorgunluk Tanımı	79
Palyatif Bakımda Yorgunluk.....	80
Palyatif Bakımda Yorgunluğun Patofizyolojisi	81
Yorgunluğun Değerlendirilmesi.....	82
Palyatif Bakımda Yorgunluğun Tedavisi.....	83
Yorgunluk ile Başa Çıkma Fizyoterapi ve Rehabilitasyonun Rolü.....	86
Terminal Dönemdeki Yorgunluk	89
Sonuç	89

Bölüm 7**Dispne Yönetimi****NESLİHAN DURUTÜRK**

Giriş.....	91
Dispne Tanımı	92
Dispne Değerlendirmesi.....	92
Dispne veya Nefes Darlığı Yönetimi	93
Sonuç	99

Bölüm 8**Lenfödem Yönetimi****AYŞE KAYALI VATANSEVER • DİDEM KARADİBAK**

Giriş.....	103
Lenfödem Tanımı	103
Lenfatik Sisteme Genel Bakış.....	104
Lenfödeme Genel Bakış	105
Palyatif Bakım Hastalarında Lenfödem ve Yönetimi.....	106
Sonuç	118

Bölüm 9**Palyatif Bakımda Kaşeksi ve Sarkopeni Yönetimi****KARYA POLAT • SEVTAP GÜNAY UÇURUM**

Giriş.....	121
Sarkopeni	122
Kaşeksi.....	126
Sonuç	130

Bölüm 10**Anksiyete, Korku Yönetimi****MERİÇ YILDIRIM**

Giriş.....	133
Palyatif Bakım Hastalarında Anksiyete.....	133
Palyatif Bakımda Anksiyetenin Değerlendirilmesi	135
Palyatif Bakımda Anksiyete Yönetimi	136
Sonuç	140

Bölüm 11**Gastrointestinal ve Üriner Sistem Semptom Yönetimi****ÖZGE ÇELİKER TOSUN**

Giriş.....	143
Gastrointestinal Sistem Semptom Yönetimi Anoreksi ve Kaşeksi.....	144
Mide Bulantısı ve Kusma.....	146
Fekal İnkontinans (FI).....	147
İshal-Diare.....	151
Konstipasyon – Kabızlık.....	152
Disfaji.....	157
Üriner İnkontinans.....	158
Sonuç.....	162

Bölüm 12**Kanserde Palyatif Bakım****AYDAN ASLI AKSEL • NACİYE VARDAR YAĞLI**

Palyatif Bakım Nedir?.....	165
Palyatif Bakımın Onkolojideki Yeri.....	166
Onkolojik Palyatif Bakımda Görülen Semptom ve Komplikasyonlar.....	167
Onkolojik Palyatif Bakımda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon.....	167
Onkolojik Palyatif Bakımda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Uygulamaları.....	168
Sonuç ve Öneriler.....	173

Bölüm 13**Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı****EBRU ÇALIK KÜTÜKCÜ • ULAŞ AR**

Giriş.....	177
Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı ve Palyatif Bakım.....	177
İleri Evre KOAH'lı Hastalarda Palyatif Bakım Hedefleri ve Değerlendirmeleri.....	179
KOAH'lı Hastalarda Palyatif Bakım ve Pulmoner Rehabilitasyon.....	185
Sonuç.....	190

Bölüm 14**Kronik Kalp Yetmezliği****MERAL BOŞNAK GÜÇLÜ**

Giriş.....	193
Kalp Yetmezliğinin Karakteristik Üç Fazı.....	194
Kalp Yetmezliği Hastası Palyatif Bakım Aday Ölçütleri.....	194
Dünya Sağlık Örgütü'nün Palyatif Bakım Tanımı.....	195

Kalp Yetmezliğinde Palyatif Bakım Basamakları.....	195
Palyatif Bakımda Kalp Yetmezliği Hastalarının Rehabilitasyon Açısından Değerlendirilmesi	196
Kapsamlı Kalp Yetmezliği Bakımında Fazlara Göre Semptomlarla Başa Çıkma Yaklaşımları	196
Palyatif Bakımda Kalp Yetmezliği Hastalarında Kardiyak Rehabilitasyon Uygulamaları.....	197
Egzersiz ve Fiziksel Aktivite Programı Oluşturma.....	200
Sonuçlar	204

Bölüm 15

Kronik Böbrek Yetmezliği

YUSUF EMÜK • İLKNUR NAZ GÜRŞAN

Giriş.....	209
Kronik Böbrek Yetmezliğinin Tanımı.....	209
Kronik Böbrek Yetmezliği Hastalarında Görülen Semptomlar.....	210
Kronik Böbrek Yetmezliğinde Palyatif Bakım.....	211
Kronik Böbrek Yetmezliğinde Palyatif Bakımın Temel Bileşenleri.....	212
Sonuç.....	219

Bölüm 16

Nörodejeneratif Hastalıklar

TURHAN KAHRAMAN

Giriş.....	223
Amyotrofik Lateral Skleroz.....	225
Parkinson Hastalığı.....	226
Huntington Hastalığı.....	226
Multipl Skleroz.....	227
Nörodejeneratif Hastalıkların Palyatif Bakımında Kullanılan Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Yaklaşımları.....	228
Sonuç.....	235

Bölüm 17

Demans-Alzheimer Hastalarında Palyatif Bakım

HÜLYA TUNA • NURSEN İLÇİN

Giriş.....	239
Demans Tanısında Palyatif Bakım Geçmişi.....	242
Demansda Palyatif Bakımın Bileşenleri.....	244
Demansda Palyatif Bakımda Görülen Yaygın Belirtiler, Komplikasyonlar ve Tedavi Seçenekleri.....	247
Demanslı Kişilerde Palyatif Bakımın Etkinliğinde Rol Oynayan Faktörler.....	249
Sonuç.....	251

Bölüm 18**HIV/AIDS****AYŞE ÖZDEN**

Giriş.....	255
Epidemiyoloji	255
HIV/AIDS Hastalığının Evreleri ve Sınıflandırılması.....	256
HIV/AIDS'te Palyatif Bakım	257
Multidisipliner Ekip	257
Palyatif Bakımda Fizyoterapistin Rolü.....	257
HIV/AIDS Hastalığı'nda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Yönünden Değerlendirme	258
HIV/AIDS'te Fizyoterapi Aktiviteleri ve Uygulamaları	260
Sonuç	263

Bölüm 19**COVID-19 ve Palyatif Bakımda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon****MELDA SAĞLAM**

Giriş.....	265
COVID-19'lu Hastaların Palyatif Bakım İhtiyacı	265
COVID-19'da Semptomların Yönetimi	266
COVID-19 Pandemisi Sonrası Palyatif Bakımda Gelişmeler	271
COVID-19'lu Hastada Palyatif Bakımda İletişim	271
Sonuç	272

Bölüm 20**Pediatride Palyatif Bakım****BUSE ÖZCAN KAHRAMAN**

Giriş.....	275
Pediyatrik Palyatif Bakımın Tanımı ve Önemi	275
Pediyatrik Palyatif Bakımdaki Yaygın Semptomlar	277
Semptomların Değerlendirilmesi	280
Pediyatrik Palyatif Bakımda Fizyoterapi.....	283
Farklı Durumlarda Uygulanan Fizyoterapinin Özellikleri.....	290
Sonuçlar	291

Bölüm 21**Geriatride Palyatif Bakım****AYŞE ABİT KOCAMAN • ÖZGÜN ELMAS • NURAY KIRDI**

Giriş.....	295
Palyatif Bakım.....	296
Geriatrik Palyatif Bakım	296
Geriatrik Palyatif Bakım Prensipleri	296
Palyatif Bakımda Rehabilitasyona Genel Bakış	297
Kanser	300
Demans.....	300
Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	301
Pnömoni ve Aspirasyon.....	301
Kırılganlık	302
Artrit.....	302
Rehabilitasyonun Yetersiz Kullanımı.....	303
Rehabilitasyonun Riskleri.....	303
Rehabilitasyon Programının Planlaması İçin Hasta Değerlendirmesi	303
Fizyoterapistin Rolü.....	304
Sonuç	304

Bölüm 22**Evde Palyatif Bakım ve Fizyoterapi Yönetimi****GÜLŞAH ÖZSOY • İSMAİL ÖZSOY**

Giriş.....	307
Evde Palyatif Bakım	308
Evde Palyatif Bakım ve Fizyoterapi.....	310
Palyatif Bakım ve Tele-rehabilitasyon	314
Sonuç	314

Bölüm 23**Palyatif Bakımda Fizyoterapi ve Rehabilitasyonda Teknolojik Yaklaşımlar****ELA TARAKCI • DEVRİM TARAKCI • SİMAY AKDEMİR**

Giriş.....	317
Palyatif Bakım ve Teknolojik Yaklaşımlar	317
Fizyoterapi ve Teknolojik Rehabilitasyon	319
Teknolojik Rehabilitasyonda Karşılaşılan Problemler.....	325
Sonuç	325

Bölüm 24**Palyatif Bakımda Tamamlayıcı Terapiler****HÜLYA ARIKAN • BETÜL TAŞPINAR**

Giriş.....	327
Tamamlayıcı Terapiler	329
Sonuç	334

Bölüm 25**Palyatif Bakımda Fizyoterapi ve Rehabilitasyonda Etik Yaklaşım****ERTAN ŞAHİNOĞLU • DİDEM KARADİBAK**

Giriş.....	339
Etik ve Etik İlkeler	340
Etik İlkelerin Uygulanması ve Etik İnkilemler.....	342
Sonuç	344